

ชื่อเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ WPS เพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียน
 แสดงความคิดเห็นด้วยกระบวนการคิดวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียน
 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ผู้วิจัย นางวิระวรรณ สุภานันท์

สาขาวิชา ภาษาไทย

ปีการศึกษา 2563

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการจัดการเรียนรู้ด้านการเขียนแสดงความคิดเห็นด้วยกระบวนการคิดวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 2) พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ WPS เพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนแสดงความคิดเห็นด้วยกระบวนการคิดวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 3) ศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ WPS เพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนแสดงความคิดเห็นด้วยกระบวนการคิดวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ประกอบด้วย 3.1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการเขียนแสดงความคิดเห็นด้วยกระบวนการคิดวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ WPS เพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนแสดงความคิดเห็นด้วยกระบวนการคิดวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ 3.2) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ WPS เพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนแสดงความคิดเห็นด้วยกระบวนการคิดวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/1 โรงเรียนวัดคลองชัน ที่เรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 34 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) ด้วยวิธีจับสลาก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบสัมภาษณ์ข้อมูลพื้นฐานครูผู้สอน 2) แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 9 แผน 18 ชั่วโมง 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การเขียนแสดงความคิดเห็นด้วยกระบวนการคิดวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ 4) คู่มือการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานด้วย t-test (Dependent Sample) และนำเสนอข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการพรรณาวิเคราะห์ ผลการวิจัยปรากฏ ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการจัดการเรียนรู้ด้านการเขียนแสดงความคิดเห็นด้วยกระบวนการคิดวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ พบว่า ครูผู้สอนยังขาดการส่งเสริมให้นักเรียนใช้ศักยภาพในการเขียนแสดงความคิดเห็นด้วยกระบวนการการคิดวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ โดยเฉพาะการออกแบบกิจกรรมให้นักเรียนได้

ใช้การวิเคราะห์แยกแยะ ไตร่ตรอง เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการแสดงแนวคิดโต้แย้ง สนับสนุน ประเมินค่า หรือ ตัดสินใจเลือกทางเลือกอย่างมีเหตุผลและสร้างสรรค์ ทั้งนี้ ผู้สอนเห็นว่าการเขียนแสดงความคิดเห็นด้วย กระบวนการคิดวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ เป็นสิ่งจำเป็นที่ควรนำมาพิจารณาดำเนินการจัดการเรียนรู้ให้เกิดประโยชน์ ประกอบกับผลการทดสอบการอ่านเขียนโดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ด้าน การเขียนที่ใช้กระบวนการคิดวิพากษ์และคิดสร้างสรรค์เป็นฐาน นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัด คลองชันส่วนมากยังมีผลการทดสอบอยู่ในระดับพอใช้ และต้องได้รับการพัฒนาให้มีความสามารถด้านดังกล่าว เพิ่มขึ้น

2. ผลการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้ WPS เพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนแสดงความคิดเห็น ด้วยกระบวนการคิดวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ พัฒนาขึ้นมีโครงสร้างครอบคลุมองค์ประกอบที่เหมาะสมในระดับมาก และเอื้อต่อการส่งเสริมความสามารถใน การเขียนแสดงความคิดเห็นด้วยกระบวนการคิดวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนให้บรรลุผล ประกอบด้วย องค์ประกอบ 6 องค์ประกอบ และขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ 6 ขั้นตอน ซึ่งผลการประเมินคุณภาพรูปแบบการจัดการ เรียนรู้โดยผู้เชี่ยวชาญอยู่ในระดับมาก และมีประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้จากการนำไปทดลองใช้มี ค่าเท่ากับ 75.64/75.33

3. ผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ WPS เพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนแสดงความคิดเห็น ด้วยกระบวนการคิดวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์

3.1 นักเรียนที่เรียนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ WPS เพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนแสดง ความคิดเห็นด้วยกระบวนการคิดวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ มีความสามารถในการเขียนแสดงความคิดเห็นด้วย กระบวนการคิดวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.2 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีความพึงพอใจต่อการเรียนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ WPS เพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนแสดงความคิดเห็นด้วยกระบวนการคิดวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ สรุปรวมอยู่ใน ระดับดีมาก โดยมีค่า $\bar{X} = 4.70$ และค่า $SD = 0.49$

บทนำ

โลกศตวรรษที่ ๒๑ มีการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว พลิกผัน รุนแรง และคาดไม่ถึงต่อการดำรงชีวิต (กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย, ม.ป.ป., หน้า 6-12) ปรากฏการณ์ที่มีบทบาทต่อการเปลี่ยนแปลงทักษะการดำเนินชีวิตในโลกศตวรรษที่ 21 ดังเช่น โลกเทคโนโลยี โลกเศรษฐกิจและการค้า โลกวิถีตนกับเครือข่าย สิ่งแวดล้อมและพลังงาน ความเป็นเมือง สิ่งที

เกิดขึ้นเหล่านี้ ทำให้ต้องเตรียมเยาวชนไทยให้มีความสามารถในการรับข้อมูลหลักฐานใหม่ และนำมาสังเคราะห์ เป็นความรู้เชิงกระบวนการทัศนใหม่ ให้พร้อมดำเนินชีวิตในโลกศตวรรษที่ 21 Howard Gardner (อ้างถึงใน วิจารณ์ พานิช, 2555, หน้า 28-29) ได้กล่าวถึง พลังสมอง 5 แบบที่คนในอนาคตจะต้องมีและควรจำเป็นต้องหาทาง ออกแบบการเรียนรู้ให้ศิษย์ได้พัฒนาสมอง ได้แก่ สมองด้านวิชาและวินัย (discipliner mind) สมองด้าน การสังเคราะห์ (synthesizing mind) และสมองด้านสร้างสรรค์ (creating mind) สมองด้านเคารพให้เกียรติ (respectful mind) และสมองด้านจริยธรรม (ethical mind) ซึ่งถือเป็นหัวใจของทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในโลก ศตวรรษที่ 21 และมีทักษะจำเป็นพื้นฐานที่ทุกคนต้องเรียนรู้ ได้แก่ ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม (Learning and Innovation Skills) อันประกอบด้วยทักษะย่อย คือ การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา (Critical thinking & problem solving) การสื่อสารและความร่วมมือ (Communication & Collaboration) และ ความริเริ่มสร้างสรรค์ (Creativity & Innovation)

ธรรมชาติในการจัดการเรียนรู้รายวิชาภาษาไทยนับได้ว่ามีสาระหลักในการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการฝึกฝนทักษะ ดังกล่าวได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ ภาษาไทยยังเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ ประสบการณ์จากแหล่งข้อมูล สารสนเทศต่าง ๆ เพื่อพัฒนากระบวนการคิดวิเคราะห์ วิจารณ์และสร้างสรรค์ ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทาง สังคมและความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 37-38) ทักษะการเขียน นับเป็นทักษะการสื่อสารที่มีความสำคัญต่อชีวิตประจำวันของมนุษย์ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าทักษะการฟัง การดูหรือ การอ่าน อีกทั้งยังช่วยพัฒนาสมรรถภาพทางสมองของมนุษย์ด้านกระบวนการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่า เพื่อการเรียบเรียงถ่ายทอดสิ่งต่าง ๆ จากความคิดอย่างมีระบบออกมาเป็นงานเขียน (สุทธิวรรณ อินทะกนก, 2559, หน้า 1-4) ซึ่งนับเป็นเครื่องมือที่ดีอีกอย่างหนึ่งและเหมาะสมต่อการนำมาฝึกประสบการณ์ด้านการคิด ที่ จะสามารถส่งเสริมให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะการคิดพื้นฐานนำไปสู่การเกิดทักษะที่จำเป็นสำหรับนักเรียนในศตวรรษ ที่ 21 แต่จากผลการประเมินโดยสำนักการรับมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษากลับพบว่า นักเรียนมัธยมมี ปัญหาด้านการเขียน คือ ไม่สามารถเขียนสื่อความได้(กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐาน, สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2551) สอดคล้องกับสภาพปัญหาที่พบจากประสบการณ์ การจัดการเรียนรู้รายวิชาภาษาไทยระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดคลองชัน อำเภอลำลูกกา จังหวัด ปทุมธานี ของผู้วิจัย ที่พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ด้านการเรียนสาระการเขียนต่ำกว่าเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนด โดยมีคะแนนคิดเป็นร้อยละ 50.12 ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ที่โรงเรียนได้กำหนดไว้ ประกอบกับผลการประเมินการอ่านเขียน โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 2 ด้านการเขียนที่ต้องใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์และ คิดสร้างสรรค์เป็นฐาน พบว่า นักเรียนส่วนมากมีผลการประเมินอยู่ในระดับพอใช้ ซึ่งไม่เป็นที่น่าพึงพอใจ เนื่องจากนักเรียนใช้ความรู้สึกส่วนตัวมากกว่าการใช้เหตุผลในการเขียนแสดงแนวคิด และแสดงมุมมองต่อ สถานการณ์ได้เพียงมิติเดียว เนื้อหาในการเขียนขาดการวิเคราะห์แยกแยะ ไตร่ตรองสถานการณ์ นักเรียนมองไม่ เห็นความสัมพันธ์เชื่อมโยงของสถานการณ์ ไม่สามารถนำข้อมูลด้านปัญหา ผลกระทบ จุดเด่น จุดด้อยที่เกี่ยวข้อง

นำมาสนับสนุนการแสดงแนวคิดได้ ทั้งนี้ เป็นผลมาจากการสอนที่ผ่านมาของครูยังไม่ให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมการคิดและการเขียนเท่าที่ควร ครูเน้นการเขียนแสดงความรู้สึกหรือเขียนตามจินตนาการเป็นหลัก ไม่ได้คิดค้นนวัตกรรมใหม่ ๆ หรือนำเทคนิควิธีการ สื่อ สิ่งเร้าที่หลากหลายมาใช้ในการส่งเสริมทักษะการคิดการเขียนสำหรับนักเรียน

ด้วยเหตุดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเห็นว่าการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดและการเขียน เป็นอีกทางเลือกหนึ่งซึ่งนอกจากจะช่วยในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวแล้วยังสามารถนำมาสนับสนุนการฝึกให้นักเรียนมีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ได้อีกประการหนึ่ง จึงได้ศึกษากรอบแนวคิดของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ร่วมกับการศึกษาแนวคิดจากทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง แล้วนำมาสังเคราะห์เพื่อออกแบบรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดทฤษฎีที่ได้จากการศึกษามาเป็นฐานในการออกแบบ ประกอบด้วย 1) แนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ ซึ่งเป็นปรัชญาการเรียนรู้และการสอนสำหรับคนในโลกแห่งยุคโลกาภิวัตน์ ที่มีความเชื่อของแก่นของปรัชญาว่า การรับรู้ความรู้ทำได้ไม่เต็มที่ด้วยการนั่งฟังหรืออยู่เฉย ๆ และความรู้ไม่ใช่สิ่งที่ถูกค้นพบ แต่ต้องถูกสร้างจากประสบการณ์ (เสาวนีย์ เกรียร์, 2539, หน้า 76) การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นภายในบุคคล ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้จากการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม แล้วนำมาเชื่อมโยงกับโครงสร้างทางสติปัญญาเดิม สร้างเป็นองค์ความรู้โครงสร้างทางสติปัญญาใหม่ 2) เทคนิคระดมสมอง (Brainstroming Technique) ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้บุคคลได้ใช้ความคิดเสนอแนะวิธีแก้ปัญหาให้ได้มากที่สุดในช่วงเวลาจำกัด (Osborn, 1957) ซึ่งรวมอยู่ในเทคนิคของความคิดสร้างสรรค์ (Rawlinson, 1988) โดยสมาชิกจะแสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ต่อการแก้ปัญหาตามสถานการณ์ที่กำหนดในเวลารวดเร็ว ไม่มีการวิพากษ์วิจารณ์ ไม่ตีความ ไม่ประเมินคุณภาพความคิดที่แสดงออกมา แล้วจึงนำความคิดของทุกคนที่รวบรวมไว้มาประเมินสังเคราะห์ร่วมกันเพื่อเลือกคำตอบที่ดีที่สุดเพื่อนำไปใช้ 3) แนวคิดทฤษฎีหมวกหกใบ (Six Thinking Hats) ที่เชื่อว่า ส่วนที่ยากที่สุดของการคิด คือ ความสับสนระหว่างข้อเท็จจริง อารมณ์ความรู้สึก เหตุผล ความคาดหวัง (de Bono, 2000, p. 6) การคิดเพียงอย่างเดียวในเวลาเดียวจะช่วยให้เราแยกอารมณ์ออกจากเหตุผล แยกความคิดออกจากข้อเท็จจริง ช่วยให้เราควบคุมความคิดของตนเองได้โดยไม่สับสน แนวคิดทฤษฎีหมวกหกใบเป็นการใช้สัญลักษณ์สีของหมวกในการควบคุมการคิด ให้เกิดขึ้นเพียงเรื่องเดียวหรือประเด็นเดียวในเวลาเดียวเพื่อให้ได้การคิดมีประสิทธิภาพ

ผู้วิจัยเชื่อว่า องค์ความรู้ที่ได้จากการสังเคราะห์แนวคิดทฤษฎีดังกล่าว จะสามารถใช้เป็นกรอบการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้และเอื้อต่อการส่งเสริมพัฒนาทักษะการคิดและการเขียนให้บรรลุเป็นผลสำเร็จได้ จึงนำแนวคิดดังกล่าวมาประยุกต์ผสมผสานสนับสนุนการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ WPS เพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนแสดงความคิดเห็นด้วยกระบวนการคิดวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ขึ้น โดยยึดองค์ประกอบของรูปแบบการสอนตามแนวคิดของจิรพร ชะโน (2555, หน้า 73-74) ที่ได้มาจากการประยุกต์แนวคิดของ Joyce and Weil มาเป็นแบบ เนื่องจากสามารถทำให้มองเห็นภาพกระบวนการความสัมพันธ์เชื่อมโยงเชิงเหตุผลของรูปแบบได้ง่ายและชัดเจน และหวังว่า

รูปแบบการสอน WPS เพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนแสดงความคิดเห็นด้วยกระบวนการคิดวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ จะสามารถแก้ปัญหาและพัฒนาทักษะด้านการคิดและการเขียนของนักเรียนได้จริง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการจัดการเรียนรู้ด้านการเขียนแสดงความคิดเห็นด้วยกระบวนการคิดวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ WPS เพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนแสดงความคิดเห็นด้วยกระบวนการคิดวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
3. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ WPS เพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนแสดงความคิดเห็นด้วยกระบวนการคิดวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ประกอบด้วย
 - 3.1 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการเขียนแสดงความคิดเห็นด้วยกระบวนการคิดวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ WPS เพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนแสดงความคิดเห็นด้วยกระบวนการคิดวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์
 - 3.2 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ WPS เพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนแสดงความคิดเห็นด้วยกระบวนการคิดวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้กำหนดขอบเขตการวิจัยดังนี้

1. ประชากร
ประชากรได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดคลองชัน อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี ที่เรียนวิชาภาษาไทย ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 2 ห้องเรียน จำนวน 70 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/1 ที่เรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 34 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย(Simple random sampling) ด้วยวิธีจับสลากเลือกมา 1 ห้องเรียน
3. เนื้อหา
เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็น เนื้อหาวิชาภาษาไทยพื้นฐาน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สารการเขียนมาตรฐานที่ 2.1 การใช้กระบวนการเขียนสื่อสารฯ เรื่อง การเขียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสาระจากสื่อที่ได้รับ จำนวน 3 หน่วย รวมเวลา 18 ชั่วโมง ประกอบด้วย การเขียนแสดงความคิดเห็นต่อภาพ การเขียนแสดงความคิดเห็นต่อภูมิปัญญาทางภาษา การเขียนแสดงความคิดเห็นต่อโซเชียลมีเดียกับชีวิต

4. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. ตัวแปรอิสระ (Independent variables) ได้แก่ รูปแบบการสอน WPS เพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนแสดงความคิดเห็นด้วยกระบวนการคิดวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์
2. ตัวแปรตาม (Dependent variables) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องการเขียนแสดงความคิดเห็นด้วยกระบวนการคิดวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์ครูผู้สอนรายวิชาภาษาไทย เกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนแสดงความคิดเห็นด้วยกระบวนการคิดวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ ที่เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน เพื่อพิจารณาความถูกต้องเหมาะสมของประเด็นการสัมภาษณ์ ผลปรากฏว่าข้อคำถามมีความเหมาะสม
2. แผนการจัดการเรียนรู้การเขียนแสดงความคิดเห็นสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 3 หน่วย 9 แผน แต่ละแผนใช้เวลา 2 ชั่วโมง รวมเวลาในการสอน 18 ชั่วโมง ตรวจสอบคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้ โดยนำรูปแบบการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของเนื้อหาสาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้และการประเมินผล ปรากฏว่า ผลการประเมินคุณภาพรูปแบบการจัดการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้โดยผู้เชี่ยวชาญอยู่ในระดับมาก นำแผนการจัดการเรียนรู้ไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/2 ที่เรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 ซึ่งไม่ใช่ นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษและไม่ใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 24 คน วิเคราะห์ประสิทธิภาพกระบวนการของการจัดการเรียนรู้ ปรากฏว่า ประสิทธิภาพของรูปแบบและแผนการจัดการเรียนรู้มีค่า 75.64/75.33
3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การเขียนแสดงความคิดเห็นด้วยกระบวนการคิดวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ เป็นแบบทดสอบอัตนัย 2 ชุด ประกอบด้วย
 1. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การเขียนแสดงความคิดเห็นด้วยกระบวนการวิพากษ์ สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การเขียนแสดงความคิดเห็นด้วยกระบวนการคิดเชิงวิพากษ์เป็นข้อสอบอัตนัย 5 ข้อ เพื่อคัดลอกไว้สำหรับสร้างเป็นข้อสอบอัตนัย 1 ข้อ กำหนดเกณฑ์การตรวจให้คะแนนแบบทดสอบ ตามเกณฑ์รูบริกส์ โดยพิจารณาจาก 5 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านแนวคิด ด้านเนื้อหา ด้านการใช้ภาษา ด้านโครงสร้างองค์ประกอบการเขียน และด้านกลไกทางภาษา เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ จำนวน 5 ท่าน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตร 1 ท่าน ด้านเนื้อหาวิชาภาษาไทย 3 ท่าน และด้านการวัดและประเมินผล 1 ท่าน โดยพิจารณาความสอดคล้องหัวข้อเรื่องของแบบทดสอบกับความสามารถตามช่วงวัยของนักเรียน และพิจารณาความชัดเจน ความเหมาะสมของภาษาของเกณฑ์การให้คะแนน นำแบบทดสอบทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1

โรงเรียนวัดคลองชันจำนวน 30 คน หาค่าความเชื่อมั่นโดยผู้ตรวจ 2 คนด้วยวิธีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product – Moment Correlation Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.86

2. แบบทดสอบวัดความสามารถด้านความคิดสร้างสรรค์ สร้างแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ทางภาษา 6 ข้อ ให้ครอบคลุม ความคิดคล่อง ความคิดยืดหยุ่น ความคิดริเริ่ม และความคิดละเอียดลออ เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน เพื่อตรวจหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์ และเนื้อหา นำแบบทดสอบที่ปรับปรุงแล้วและมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ในเกณฑ์ที่ใช้ได้ไปทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 วัดคลองชันจำนวน 2 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 60 คน ที่เคยเรียนในเนื้อหาเรื่องนี้มาแล้วทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) ด้วยการจับสลากเลือกมา 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 30 คน เป็นห้องที่ใช้ในการหาค่าความยากง่าย (P) และค่าอำนาจจำแนก (r) และอีก 1 ห้องเรียนเป็นห้องที่ใช้ในการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ นำผลการทดสอบของนักเรียนมาวิเคราะห์หาค่าความยากง่าย (P) และค่าอำนาจจำแนก (r) ข้อสอบที่มีค่าความยากง่ายโดยใช้สูตร PE ของ วิทนี และซาเบอร์ส (D.R. Whitney and D.L. Sabers) (อ้างถึงใน ล้วน สายยศ และ อังคนา สายยศ, 2539, หน้า 199-200) ได้ค่าความยากง่ายระหว่าง 0.21-0.25 และค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.30-0.43 วิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตร (Alpha-Coefficient) ตามวิธีของ ครอนบัค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นแบบทดสอบเท่ากับ 0.85

4. คู่มือการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้

ผู้วิจัยได้จัดทำคู่มือการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ WPS เพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนแสดงความคิดเห็นด้วยกระบวนการคิดวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพื่อให้ผู้ที่นำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไปใช้ ได้เข้าใจความเป็นมาของรูปแบบ และรายละเอียดของรูปแบบที่พัฒนาขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัยผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนในการทดลอง ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการการจัดการเรียนรู้ด้านการเขียนแสดงความคิดเห็นด้วยกระบวนการคิดวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ ในการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์ครูผู้สอนภาษาไทยกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ครูผู้สอนภาษาไทยโรงเรียนวัดคลองชันที่มีประสบการณ์ด้านการสอนภาษาไทยในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ไม่ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 6 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบเจาะจงสำหรับให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ เพื่อรับรู้ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการกำหนดรูปแบบและพฤติกรรมบ่งชี้ ตลอดจนแนวทางในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนแสดงความคิดเห็นด้วยกระบวนการคิดวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยสร้างเป็นข้อสรุปจากการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ WPS เพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนแสดงความคิดเห็นด้วยกระบวนการคิดวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ ประกอบด้วยศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แนวคิดทฤษฎีและหลักการเกี่ยวกับทฤษฎีการเรียนรู้คอนสตรัคติวิสต์(Constructivist Theory) แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการคิด แนวคิดทฤษฎีหมวกหกใบ (Six Thinking Hats) แนวคิดเทคนิคการระดมสมอง (Brainstroming) นำมาสังเคราะห์พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยยึดแนวคิดองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนว ของ จีรพร ชะโน ที่ได้มาจากการประยุกต์แนวคิดของ Joyce and Weil ซึ่งประกอบด้วย 6 ประเด็น ได้แก่ 1) แนวคิดทฤษฎีพื้นฐาน 2) วัตถุประสงค์ 3) ขั้นตอนการสอน 4) ระบบสังคม 5) หลักการตอบสนอง 6) ระบบสนับสนุน (จีระพร ชะโน, 2555) มีขั้นตอนในการสอน 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นตอนจุดปลุกความคิด 2) ขั้นตอนรับข้อมูลและเผชิญสถานการณ์ปัญหา 3) ขั้นตอนคิดวิเคราะห์เชื่อมโยงประสบการณ์ 4) ขั้นตอนผานความคิด 5) ขั้นตอนรวมพลังสร้างสรรค์ผลงาน 6) ขั้นสรุปและประเมินผล สร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การเขียนแสดงความคิดเห็นด้วยกระบวนการคิดวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ เป็นแบบทดสอบอัตนัย 2 ชุด และคู่มือการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ WPS เพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนแสดงความคิดเห็นด้วยกระบวนการคิดวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพื่อให้ผู้ที่นำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไปใช้ ได้เข้าใจความเป็นมาของรูปแบบ และรายละเอียดของรูปแบบที่พัฒนาขึ้น นำแผนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/2 ที่เรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 ซึ่งไม่ใช่นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษและไม่ใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 24 คน โดยดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้น ทำการจัดเก็บคะแนนระหว่างเรียนของนักเรียนจากการประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ตามใบงานเพื่อวิเคราะห์ประสิทธิภาพกระบวนการของการจัดการเรียนรู้ และจัดเก็บคะแนนจากการทดสอบวัดความสามารถด้านการเขียนแสดงความคิดเห็นด้วยกระบวนการคิดวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์หลังเรียน เพื่อนำมาวิเคราะห์ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ ตามเกณฑ์ 75/75 ก่อนนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย โดยใช้แบบแผนการทดลองแบบ One Group Pre-test Post-test Design กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนที่โรงเรียนได้จัดเข้าชั้นเรียนแบบคละความสามารถ ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) ด้วยการจับสลากเลือกมา 1 ห้องเรียน ได้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/1 จำนวนนักเรียน 34 คน ดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ทำการทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) ด้วยการให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การเขียนแสดงความคิดเห็นด้วยกระบวนการคิดวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ และเก็บคะแนนที่ได้จากการทดสอบก่อน

เรียนไว้ ดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น จำนวน 3 หน่วย ใช้เวลาสอน 8 ครั้ง ครั้งละ 2 ชั่วโมง ซึ่งผู้วิจัยได้ขอความอนุเคราะห์ทำการทดลองกับหัวหน้าฝ่ายวิชาการ ให้จัดตารางสอนเพื่อสามารถทำการสอนต่อเนื่องได้ครั้งละ 2 ชั่วโมง ทำการทดสอบหลังเรียน (Post-test) ด้วยการให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ การเขียนแสดงความคิดเห็นด้วยกระบวนการคิดวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ชุดเดียวกับการทดสอบก่อนเรียน หลังจาก ที่สอนครบ 16 ชั่วโมง ตรวจให้คะแนนการทำแบบทดสอบและนำคะแนนของนักเรียนที่ได้จากการทำแบบทดสอบ ทั้งก่อนเรียน และหลังเรียนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ WPS เพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนแสดง ความคิดเห็นด้วยกระบวนการคิดวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ มาวิเคราะห์เปรียบเทียบความสามารถในการเขียนแสดง ความคิดเห็นก่อนเรียนและหลังเรียน วิเคราะห์สถิติเพื่อหาสมมติฐานโดยการทดสอบค่าที (t- test)

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้
ส่วนที่ 1 วิเคราะห์ผลการศึกษาศาภาพปัญหาและความต้องการในการจัดการเรียนรู้ด้านการเขียนแสดง ความคิดเห็นด้วยกระบวนการคิดวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์

ส่วนที่ 2 วิเคราะห์ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ WPS เพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียน แสดงความคิดเห็นด้วยกระบวนการคิดวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์

2.1 วิเคราะห์แนวคิดทฤษฎีพื้นฐาน

2.2 วิเคราะห์การจัดทำร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ WPS เพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียน แสดงความคิดเห็นด้วยกระบวนการคิดวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์

2.3 วิเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพและความเหมาะสมรูปแบบการจัดการเรียนรู้ WPS เพื่อส่งเสริม ความสามารถในการเขียนแสดงความคิดเห็นด้วยกระบวนการคิดวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ และแผนการจัดการเรียนรู้

2.4 วิเคราะห์ประสิทธิภาพรูปแบบการจัดการเรียนรู้ WPS เพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียน แสดงความคิดเห็นด้วยกระบวนการคิดวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์

ส่วนที่ 3 ผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ WPS เพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนแสดง ความคิดเห็นด้วยกระบวนการคิดวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

3.1 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการเขียนแสดงความคิดเห็นด้วยกระบวนการคิดวิพากษ์ เชิงสร้างสรรค์ ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ WPS เพื่อส่งเสริมความสามารถใน การเขียนแสดงความคิดเห็นด้วยกระบวนการคิดวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์

3.2 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ WPS เพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนแสดงความคิดเห็นด้วยกระบวนการคิดวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์

กรอบแนวคิดในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้การจัดการเรียนรู้ WPS เพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนแสดงความคิดเห็นด้วยกระบวนการคิดวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 แสดงได้ดังภาพประกอบ ต่อไปนี้

ภาพประกอบ กรอบแนวคิดในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ WPS

สรุปผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ผลการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการจัดการเรียนรู้ด้านการเขียนแสดงความคิดเห็น ด้วยกระบวนการคิดวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ พบว่า ครูผู้สอนยังขาดการส่งเสริมให้นักเรียนใช้ศักยภาพในการเขียนแสดงความคิดเห็นด้วยกระบวนการการคิดวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ โดยเฉพาะการออกแบบกิจกรรมให้นักเรียนได้ใช้การวิเคราะห์แยกแยะ ไตร่ตรอง เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการแสดงแนวคิดโต้แย้ง สนับสนุน ประเมินค่า หรือ ตัดสินใจเลือกทางเลือกอย่างมีเหตุผลและสร้างสรรค์ ทั้งนี้ผู้สอนเห็นว่า การเขียนแสดงความคิดเห็นด้วยกระบวนการคิดวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ เป็นสิ่งจำเป็นที่ควรนำมาพิจารณาดำเนินการจัดการเรียนรู้ให้เกิดประโยชน์ ประกอบกับผลการทดสอบการอ่านเขียนที่ใช้กระบวนการคิดวิพากษ์และคิดสร้างสรรค์เป็นฐาน นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดคลองชันส่วนมากยังมีผลการทดสอบอยู่ในระดับพอใช้ และต้องได้รับการพัฒนาให้มีความสามารถด้านดังกล่าวเพิ่มขึ้น

ส่วนที่ 2 ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ WPS เพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนแสดงความคิดเห็นด้วยกระบวนการคิดวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีโครงสร้างครอบคลุมองค์ประกอบที่เหมาะสมในระดับมาก และเอื้อต่อการส่งเสริมความสามารถในการเขียนแสดงความคิดเห็นด้วยกระบวนการคิดวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนให้บรรลุผล ประกอบด้วยองค์ประกอบ 6 องค์ประกอบ และขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ 6 ขั้นตอน ซึ่งมีผลการประเมินคุณภาพรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยผู้เชี่ยวชาญอยู่ในระดับมาก และมีประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้จากการนำไปทดลองใช้มีค่าเท่ากับ 75.64/75.73

ส่วนที่ 3 ผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ WPS เพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนแสดงความคิดเห็นด้วยกระบวนการคิดวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์

3.1 นักเรียนที่เรียนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ WPS เพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนแสดงความคิดเห็นด้วยกระบวนการคิดวิพากษ์ มีความสามารถในการเขียนแสดงความคิดเห็นด้วยกระบวนการคิดวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.2 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีความพึงพอใจต่อการเรียนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ WPS เพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนแสดงความคิดเห็นด้วยกระบวนการคิดวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ สรุปรวมอยู่ในระดับดีมาก โดยมีค่า $\bar{X} = 70$ และค่า $SD = 0.49$

อภิปรายผล

ผลการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการจัดการเรียนรู้ด้านการเขียนแสดงความคิดเห็นด้วยกระบวนการคิดวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า ครูส่วนมากยังขาดการสนับสนุน

ให้นักเรียนใช้ศักยภาพด้านการเขียนแสดงความคิดเห็นด้วยกระบวนการคิดวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ ครูผู้สอนเห็นว่าการสอนคิดและสอนเขียนแสดงความคิดเห็นด้วยกระบวนการคิดวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์เป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องนำมาพิจารณาดำเนินการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา เนื่องจากสภาพบริบทสังคมที่การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารสามารถทำได้ง่ายและรวดเร็ว สร้างโอกาสให้นักเรียนได้รับสถานการณ์ที่ไม่เหมาะสมได้มากขึ้น ซึ่งสามารถส่งอิทธิพลต่อความเชื่อ การยอมรับ และการตัดสินใจเลือกปฏิบัติตามแบบได้อย่างง่ายดายหากขาดการคิดพิจารณาไตร่ตรองต่อสถานการณ์ นำมาซึ่งผลกระทบด้านลบในภายหลัง (พองจันทร์ สุขยิ่งและคนอื่น ๆ , 2553, หน้า 168) การเขียนแสดงความคิดเห็นซึ่งต้องใช้การคิดเป็นฐานจะช่วยให้นักเรียนได้รับการฝึกคิดแบบไตร่ตรอง คิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ และคิดอย่างมีเหตุผล ซึ่งเป็นทักษะที่สามารถส่งเสริมให้นักเรียนเกิดทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 และเป็นประโยชน์ต่อนักเรียนด้านการใช้ภาษา ประกอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดคลองชัน ส่วนใหญ่ยังมีผลการประเมินความสามารถพื้นฐานด้านการเขียนแสดงความคิดเห็นที่ต้องใช้การคิดวิพากษ์เป็นฐาน อยู่ในระดับพอใช้ จึงต้องได้รับการพัฒนาให้มีความสามารถในด้านดังกล่าวเพิ่มมากขึ้น ครูผู้สอนจึงเห็นว่าหากนำแนวคิดทฤษฎีที่น่าสนใจมาสนับสนุนประเด็นการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการเขียนแสดงความคิดเห็นด้วยกระบวนการคิดวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ โดยนำแนวคิดทฤษฎีมาเป็นฐานในการออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่มีกระบวนการขั้นตอนสอดคล้องต่อการพัฒนาศักยภาพด้านการคิดการเขียนตามที่ต้องการ ให้เกิดความเหมาะสมกับบริบทและช่วงวัยของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จะสามารถพัฒนานักเรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์ด้านการเขียนและส่งเสริมให้นักเรียนได้รับการพัฒนาสมรรถนะสำคัญตามที่หลักสูตรต้องการ คือ การมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ และการคิดอย่างมีระบบ เพื่อนำไปสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศในการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม(กระทรวงศึกษาธิการ,หน้า 6)

ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ WPS เพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนแสดงความคิดเห็นด้วยกระบวนการคิดวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้และรูปแบบการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมในระดับมาก และผลของการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เป็นไปตามเกณฑ์ประสิทธิภาพที่กำหนด ทั้งนี้ เนื่องมาจากรูปแบบการจัดการเรียนรู้มีองค์ประกอบที่ครอบคลุมหลักการเงื่อนไข ประกอบกับการเลือกแนวคิดทฤษฎีพื้นฐานที่นำแนวคิดเทคนิคการระดมสมองเข้ามาสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์(Constructivist Theory) เพื่อให้นักเรียนได้ใช้ปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มและเสนอแนวคิดให้ได้มากที่สุดในเวลาที่กำหนด(Osborn, 1957) ร่วมกับการใช้เทคนิคแนวคิดหมวกหกใบ(Six Thinking Hats)เข้ามากำหนดเป็นข้อคำถามเพื่อจัดระเบียบความคิดให้นักเรียนเกิดการคิดในลักษณะต่าง ๆ ตามแบบความคิดที่ต้องการที่ละด้าน โดยยึดหัวใจสำคัญของการระดมสมองเป็นเงื่อนไขในการเรียนรู้ คือ การไม่วิพากษ์วิจารณ์ หรือการประวิงการตัดสินใจคิดที่จะเป็นเครื่องปิดกั้นสิ่งใหม่ ๆ ที่นักเรียนจะเสนอออกมา (Sloane, 1988) เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนทุกคนได้เสนอความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ การออกแบบรูปแบบการจัดการเรียนรู้

ที่หลอมรวมแนวคิดมาใช้อย่างสอดคล้องสัมพันธ์กัน ทำให้นักเรียนขยายแนวคิดมุมมองของตนเองผ่านกระบวนการการเรียนรู้จากกลุ่มเก็บเกี่ยวเป็นประสบการณ์นำไปสร้างองค์ความใหม่ให้ตนเองได้อย่างมีความหมาย จึงสามารถสร้างโอกาสสูงสุดต่อการบรรลุเป้าหมายและสามารถสร้างแรงจูงใจของนักเรียนเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการ ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดในการพัฒนารูปแบบการสอนของ Saylor และ others (อ้างถึงใน จิระพร ชะโน, 2555, หน้า 72) จากเหตุผลดังกล่าวนี้ จึงส่งผลให้การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ WPS เพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนแสดงความคิดเห็นด้วยกระบวนการคิดวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีคุณภาพ และมีผลการทดลองใช้ (Try Out) ตามเกณฑ์ประสิทธิภาพที่ต้องการ

ผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ WPS เพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนแสดงความคิดเห็นด้วยกระบวนการคิดวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น มีคะแนนความสามารถในการเขียนแสดงความคิดเห็นด้วยกระบวนการคิดวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ที่ปรากฏผลเช่นนี้ เป็นผลเนื่องมาจากการออกแบบการจัดการเรียนรู้ภายใต้แนวคิดทฤษฎีพื้นฐานและเทคนิคแนวคิดที่เกี่ยวข้องถูกประยุกต์ใช้ให้มีความสอดคล้องสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบ สนับสนุนให้กระบวนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 6 ขั้น สามารถส่งเสริมให้นักเรียนบรรลุผลการเรียนรู้ที่ต้องการ อีกทั้งการนำเข้าสู่กิจกรรมโดยให้นักเรียนอ่านบทอ่านที่มีถ้อยคำและภาษาที่สละสลวยทำให้นักเรียนเกิดการสะสมคลังคำนำไปใช้ในการเขียน ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดในการพัฒนาการเขียนของ Krashen (1984) ที่ว่าความสามารถในการเขียนส่วนหนึ่งมีผลมาจากการอ่าน นอกจากนี้ การตั้งคำถามแบบฉับพลันโดยให้นักเรียนมีอิสระในการคิด ช่วยให้นักเรียนฝึกคิดหาคำตอบหลาย ๆ วิธี (Hallman, 1971) ภายใต้เงื่อนไขเวลาที่จำกัดทำให้นักเรียนได้รับการพัฒนาทักษะการคิดอย่างสร้างสรรค์ ตลอดจนการกำหนดกิจกรรมขั้นการเรียนรู้ให้นักเรียนได้เผชิญสถานการณ์ปัญหาที่หลากหลายภายใต้เงื่อนไขข้อคำถามที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้นักเรียนได้วิเคราะห์ พิจารณาข้อมูล ไตร่ตรองต่อสถานการณ์ โดยการใช้คำถามให้เกิดการแยกแยะทีละด้าน แล้วนำแนวคิดที่ได้ของนักเรียนไปแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านกระบวนการศึกษาแนวคิดจากสมาชิกพร้อมชั้นเรียน และการระดมความคิดในภาพกระบวนการกลุ่มก่อนนำมาพิจารณาตัดสินใจกำหนดแนวคิดในการเขียนแสดงความคิดเห็นด้วยกระบวนการคิดวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ ร่วมกับการใช้บรรยากาศที่เอื้อต่อการคิดที่ลดภาวะความกดดันจากคำตัดสินว่าถูกหรือผิดจากครู การปรับเปลี่ยนบรรยากาศภายในห้องเรียนให้เป็นเหมือนลานกิจกรรมสนับสนุนให้บรรยากาศไม่ตึงเครียด และการเสริมแรงกระตุ้นการวิจารณ์ตัดสิน โดยการสร้างกติกาเพื่อยึดถือร่วมกันของสมาชิกทุกคนต่อการยอมรับความคิดที่แปลกแตกต่าง เคารพและให้เกียรติซึ่งกันและกันในการแสดงความคิดเห็น ทำให้การระดมความคิดของนักเรียนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี สอดคล้องกับแนวคิดของ Rawlinson (1988) ที่ว่าการได้เรียนรู้จากสถานการณ์ที่ท้าทายต่อการปฏิบัติกิจกรรมซึ่งนักเรียนต้องแข่งขันในการค้นหาคำตอบ ภายใต้เงื่อนไขเวลาที่มีอยู่อย่างจำกัดตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในกิจกรรม ทำให้นักเรียนเกิดความท้าทายใคร่อยากเรียนรู้โดยไม่เบื่อหน่าย ประกอบกับการคัดเลือกสื่อที่นำมาใช้ในการกำหนดสถานการณ์ที่

สามารถเป็นเครื่องมือในการสะท้อนแนวคิดได้อย่างหลากหลาย เป็นเรื่องใกล้ตัวที่สามารถทำให้นักเรียนนำประสบการณ์เดิมมาใช้ในการเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องซึ่งเป็นไปตามเงื่อนไขการเรียนรู้ของแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์

นอกจากนี้ การกำหนดลักษณะของคำถามที่นำมาใช้ในแต่ละขั้นตอนกิจกรรมอย่างมีจุดมุ่งหมาย และจัดระเบียบให้นักเรียนได้คิดทีละด้านเพื่อลดความสับสนในการคิดตามแนวคิดหมวกหกใบ (Six Thinking Hats) ยังช่วยให้นักเรียนสามารถแสดงความคิดเห็นได้ตรงประเด็นและคิดได้หลากหลายมากขึ้น จากเหตุผลและปัจจัยดังกล่าวจึงทำให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ WPS เพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนแสดงความคิดเห็นด้วยกระบวนการคิดวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ สามารถเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมและข้อมูลจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านการมีปฏิสัมพันธ์กับสมาชิกกลุ่มชั้นเรียนนำมาขยายเป็นองค์ความรู้ใหม่ของตนเองได้หลากหลายแง่มุม และสร้างเป็นผลงานการเขียนแสดงความคิดเห็นได้อย่างมีเอกลักษณ์ เป็นผลให้คะแนนความสามารถการเขียนแสดงความคิดเห็นด้วยกระบวนการคิดวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ดังที่ปรากฏในผลการวิจัย

ความพึงพอใจต่อการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ WPS เพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนแสดงความคิดเห็นด้วยกระบวนการคิดวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.70 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.49 หมายความว่า นักเรียนมีความพึงพอใจในระดับดีมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะกติกาของกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีข้อตกลงถึงการเคารพในความคิดที่แตกต่างทำให้นักเรียนมั่นใจและกล้าเปิดเผยความคิดเห็นที่แท้จริงต่อสมาชิกได้อย่างเสรีและไม่มีข้อจำกัด อีกทั้งขั้นตอนของกิจกรรมมีลักษณะที่กระตุ้นให้นักเรียนตื่นตัวและต้องแข่งขันกับการใช้ความคิดตลอดเวลาเหมือนการเล่นเกม นักเรียนจึงเกิดความตื่นตื้นเต้นสนุกสนานไม่เบื่อหน่าย กอปรกับเนื้อหาที่นำมากำหนดสถานการณ์การเขียนมีความง่ายพอเหมาะ ส่งเสริมให้นักเรียนทุกคนได้มีโอกาสประสบผลสำเร็จอย่างเท่าเทียมกัน นักเรียนจึงสามารถสร้างสรรค์ผลงานการเขียนได้อย่างมีเอกลักษณ์และเกิดเป็นความภาคภูมิใจในตนเอง

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

ผลจากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่อาจเป็นประโยชน์ ซึ่งจะขอนำเสนอดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้ WPS เพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนแสดงความคิดเห็นด้วยกระบวนการคิดวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ส่งผลให้นักเรียนมี

ความสามารถในการเขียนแสดงความคิดเห็นด้วยกระบวนการคิดวิพากษ์และมีความสามารถในการคิดสร้างสรรค์เพิ่มขึ้นในระดับที่น่าพึงพอใจ ดังนั้น ครูผู้สอนสามารถนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นไปปรับใช้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนแสดงความคิดเห็นด้วยกระบวนการคิดวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยคำนึงถึงการเลือกสื่อที่จะนำมากำหนดสถานการณ์การเรียนรู้ในชั้นต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับจุดมุ่งหมาย สอดคล้องต่อความสนใจและวัยของนักเรียน และการสร้างบรรยากาศที่ทำนาย ยั่วยุ ลดภาวะความตึงเครียดเพื่อให้ นักเรียนสามารถแสดงออกทางความคิดได้อย่างอิสระ

1.2 ครูควรศึกษาเรื่องเทคนิคการตั้งคำถามเพื่อส่งเสริมกระบวนการคิดเพื่อไม่ให้เกิดความสับสน และสร้างคำถามให้เข้าถึงกระบวนการคิดในแต่ละลักษณะได้จริง ทั้งการคิดวิเคราะห์ การคิดวิพากษ์หรือการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดสร้างสรรค์

1.3 ครูควรมีความสามารถในการปรับเปลี่ยนบรรยากาศในการเรียนรู้ภายในห้องเรียนให้เป็นเหมือนลานกิจกรรมที่พร้อมให้นักเรียนได้ใช้วิธีการในการเรียนรู้อย่างทำนาย และสนุกสนาน เพื่อลดความตึงเครียดที่เป็นอุปสรรคสำคัญในการปิดกั้นการคิด อันจะทำให้ นักเรียนไม่สามารถแสดงออกทางความคิดได้อย่างอิสระ หรือสามารถปรับเปลี่ยนให้นักเรียนมาทำกิจกรรมในลานโล่งแทนการเรียนในชั้นเรียนได้

1.4 ครูต้องให้การเสริมแรงและกำลังใจตลอดเวลาในการปฏิบัติกิจกรรม โดยใช้คำพูด เช่น ครูชื่นชมที่นักเรียนกล้าแสดงออกทางความคิด ครูพอใจในการแสดงความคิดเห็นของนักเรียนในวันนี้ นักเรียนทำให้ครูเกิดความรู้สึกเหลือเชื่อต่อสิ่งที่นักเรียนคิด เป็นต้น เพื่อสร้างความมั่นใจและผลักดันให้นักเรียนได้แสดงศักยภาพทางการคิดการเขียนของตนเองให้ถึงขีดสุดในครั้งต่อไป

1.5 ครูสามารถปรับเปลี่ยนวิธีการในการศึกษาความรู้ที่นอกเหนือจาก การให้นักเรียนออกสัมภาษณ์ การเสาะหา การศึกษาตามมุม ไปเป็นวิธีอื่น ๆ ได้อย่างหลากหลายเพราะการปรับเปลี่ยนวิธีในการออกแสวงหาคำตอบที่ไม่ซ้ำกันในแต่ละครั้งช่วยทำให้นักเรียนตื่นเต้นและกระตือรือร้น ไม่เกิดความเบื่อหน่าย จึงเกิดความพร้อมตื่นตัวที่จะทำกิจกรรมตลอดเวลา

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรนำแนวคิดทฤษฎีพื้นฐานและรูปแบบการจัดการเรียนรู้ WPS ที่พัฒนาขึ้น ไปประยุกต์ปรับใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนแสดงความคิดเห็นด้วยกระบวนการคิดวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนในระดับชั้นอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย.

(ม.ป.ป.). การขับเคลื่อนการศึกษามัธยมศึกษาไทย 4.0 เพื่อการมีงานทำแห่งศตวรรษที่ 21.

กรุงเทพฯ : ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา.

(2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑. กรุงเทพฯ : ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

จิระพร ชะโน. (2555). การออกแบบการเรียนรู้การสอน. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

พองจันทร์ สุขยิ่ง และคนอื่น ๆ .(2547). หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานภาษาไทย หลักภาษาและ การใช้ภาษา ม.1

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551. กรุงเทพฯ :

อักษรเจริญทัศน์.

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2539). เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

วิจารณ์ พานิช. (2555). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.

สุทธิวรรณ อินทะกนก.(2559). การเขียนเชิงสร้างสรรค์. อุดรธานี : สำนักวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.

เสาวณีย์ เกรียร์. (2539). “Constructivism : ปรัชญาการเรียนการสอนสำหรับคนในโลกแห่งยุคโลกาภิวัตน์,วารสารโครงการพัฒนามนุษย์ กระทรวงศึกษาธิการ. 1(1), 76-78.

De Bono. (2000). *Six thinking hats*. England : Penguin Book.

Hallman, Ralph J. (1971). “*Techniques of creation Techniques of Creative Teaching*” *Teaching Creation Thinking*. New York : Abindon Press.

Krashen, S.D. (1984). *Writing : Research theory and applications*. Oxford : Pergamon Institute of English.

Osborn, A.F. (1957). *Applied Imagination*. New York : Charles Scribners.

Rawlinsons, J.G. (1988). *Creative thinking and brainstorming*. Great Britain : Biddle.

Sloane, M.W. (1988). Ten steps to better brainstorming. *Teaching Prek-8*, 29(1), 8-10.